

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
факультет іноземних мов

Затверджено
на засіданні кафедри німецької філології
факультету іноземних мов
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 12 від 21 червня 2024 р.)

В. о. завідувача кафедри
доц. Петрашук Н.Є.

Силабус з навчальної дисципліни

Теоретична фонетика

Освітній ступінь	бакалавр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька
ОПП	німецька та англійська мови і літератури (переклад включно)

Львів – 2024

Силабус курсу «Теоретична фонетика»

2024/2025 навчального року

Назва курсу	Теоретична фонетика
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет іноземних мов, кафедра німецької філології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 035 Філологія Спеціалізація 035.04 Германські мови та літератури (переклад включно)

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Прізвище, ім'я, по батькові	Захаров Юрій Миколайович
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	–
Посада	доцент кафедри німецької філології Львівського національного університету імені І. Франка
Місце роботи	Львівський національний університет імені І. Франка, кафедра німецької філології
Електронна адреса	Yuriy.Zakharov@lnu.edu.ua
Сторінка викладача	http://lingua.lnu.edu.ua/employee/zaharov-yurij-mykolajovych

КОНСУЛЬТАЦІЇ

Час	За домовленістю
Місце	Львівський національний університет імені І. Франка, кафедра німецької філології (м. Львів, вул. Університетська, 1, каб. 427)

ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Сторінка курсу	http://lingua.lnu.edu.ua/course/
Анотація курсу	Дисципліна «Теоретична фонетика» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 035 Філологія для освітньої програми ОС «бакалавр», яка викладається в 5 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). У межах курсу відбувається систематизація і поглиблення на широкій науковій основі знань, набутих студентами під час вступного фонетично-корективного курсу і на практичних заняттях з німецької мови. Теоретична фонетика пояснює об'єктивні причини міжмовної фонетичної інтерференції, вказує на шляхи поступового подолання труднощів у процесі оволодіння фонетичним аспектом німецької мови,

	що служить важливим допоміжним засобом при свідомому засвоєнні іншомовної фонетичної системи.
Мета та цілі курсу	<p>Метою курсу є теоретичне обґрунтування характеристик фонетико-фонологічного рівня сучасної німецької мови.</p> <p>Завданнями курсу є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систематизація і поглиблення знань, набутих студентами під час вступного фонетично-корективного курсу; - засвоєння студентами термінології та наукових підходів в галузі фонетики та фонології; - пояснення об'єктивних причини міжмовної фонетичної інтерференції; - роз'яснення методів оволодіння фонетичним аспектом німецької мови.
Література для вивчення дисципліни	<p style="text-align: center;"><i>Основна</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стеріополо О.І. Теоретичні засади фонетики німецької мови. Підручник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів / Стеріополо О.І. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 320 с. 2. Duden : Aussprachewörterbuch / bearb. von Max Mangold in Zusammenarbeit mit der Dudenredaktion. – [6., überarb. u. aktual. Aufl.]. – Mannheim [u. a.] : Dudenverl., 2005. – 860 S. 3. Duden : Grammatik der deutschen Gegenwartssprache / hrsg. von der Dudenredaktion ; bearb. von Peter Eisenberg [u. a.]. – [6., neu bearb. Aufl.]. – Mannheim [u. a.] : Dudenverl., 1998. – 912 S. 4. Hawrylyschyn J.W. Meine Prologomena zu einigen Schwerpunkten der deutschen Phonetik von heute (für Deutschlehrer, Germanisten, Studierende und Doktoranden) / Hawrylyschyn J.W. – Lwiw : LNU, 2014. – 47 S. 5. Mainhold G. Phonologie der deutschen Gegenwartssprache / Gottfried Meinhold, Eberhard Stock. – Leipzig : VEB Bibliographisches Institut, 1980. – 256 с. <p style="text-align: center;"><i>Допоміжна</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Шумиляк Ф. І. До питання про лінгвістичну інтерпретацію складоподілу в сучасній німецькій мові / Шумиляк Ф. І. // Іноземна філологія. – Львів, 1972. – вип. 29. – С. 80-85. 7. Busch A. Germanistische Linguistik. Eine Einführung / Albert Busch, Oliver Stenschke. – Tübingen: Gunter Narr, 2007. – 256 S. 8. Großes Wörterbuch der deutschen Aussprache / hrsg. von dem Kollektiv Eva-Maria Krech [u.a.]. – Leipzig : VEB Bibliographisches Institut, 1982. – 600 S. Hawrylyschyn J.W. Meine Prologomena zu einigen Schwerpunkten der deutschen Phonetik von heute (für Deutschlehrer,

	<p>Germanisten, Studierende und Doktoranden) / Hawrylyschyn J.W. – Lwiw : LNU, 2014. – 47 S.</p> <p>9. Hawrylyschyn J.W. Studienanleitungen zum Lehrgang Theoretische Phonetik der deutschen Gegenwartssprache (für Germanistik-Studenten des dritten Studienjahres der Fakultät für Fremdsprachen) / Jaroslaw Wassyljowytsch Hawrylyschyn. – Lwiw : LNU 2012. – 48 с.</p> <p>10. Rausch R. Deutsche Phonetik für Ausländer. Ein Lehr- und Übungsbuch / Rudolf Rausch, Ilka Rausch. – Leipzig : VEB Verlag Enzyklopädie, 1988. – 404 S.</p> <p style="text-align: center;">Інтернет-ресурси</p> <p>Навчальні матеріали з фонетики та фонології</p> <p>http://www.cis.lmu.de/~hs/teach/13w/intro/pdf/14phon.pdf</p>
Тривалість курсу	Один семестр (4)
Обсяг курсу	Загальна кількість годин – 90. 32 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 58 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Загальні компетентності (ЗК):</p> <p>ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>Фахові компетентності (ФК):</p> <p>ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.</p> <p>ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.</p> <p>ФК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).</p> <p>ФК4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди німецької мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.</p> <p>ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв’язання професійних завдань.</p> <p>ФК11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної української, німецької та англійської мов і культури мовлення.</p>

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію германських мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди німецької мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції германських мов та літератур (перекладвключно), уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН23. Виконувати типові професійні завдання вчителя німецької мови, враховуючи вікові та індивідуальні особливості учнів: визначати й аналізувати цілі, зміст, принципи, методи і прийоми, форми й засоби навчання іноземної мови та оцінювати результати навчальних досягнень, застосовувати сучасні технології навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- предмет та завдання теоретичної фонетики та її основні галузі і зв'язок з іншими лінгвістичними дисциплінами;
- основну вітчизняну та зарубіжну наукову літературу з питань загальної фонетики і фонетики сучасної німецької мови;
- фонетичні методи дослідження;
- основні поняття фонетики та фонології, що складають її концептуальну основу;
- особливості артикуляційної бази німецької мови;
- основні словники німецької стандартної вимови, тенденції її розвитку та національні варіанти;
- німецьку графіку і орфоепію;

	<ul style="list-style-type: none"> - системні особливості німецького вокалізму і консонантизму; - спірні питання німецької фонології; - звукову редукацію, асиміляцію, гемінацію; - специфіку німецького словесного, синтагматичного, фразового і логічного наголосу; - інтонаційні моделі різнотипних синтагм і речень; - різновиди міжмовної фонетичної інтерференції. <p>уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вільно користуватися системою знань з фонетики і фонології сучасної німецької мови; - оцінювати здобутки вітчизняних і зарубіжних вчених-германістів в галузі фонетики і фонології сучасної німецької мови; - розрізняти і пояснювати галузі фонетики, її види та зв'язок з іншими лінгвістичними та нелінгвістичними дисциплінами; - правильно писати і користуватися фонетичною транскрипцією Міжнародної фонетичної асоціації; - аналізувати і пояснювати на конкретних прикладах особливості німецької артикуляційної бази; - користуватися найважливішими методами дослідження фонетичних і фонологічних явищ; - сегментувати мовленнєві фрази на фонетичні одиниці і пояснювати їх; - коментувати та ілюструвати на конкретних прикладах фонемні дефініції та основні фонологічні поняття і концепції; - порівнювати фонетично-фонологічні явища сучасної німецької та української мов і на цій основі уникати негативної рідномовної фонетичної інтерференції на рівні артикуляції і коартикуляції вокалічних і консонантних сегментів, на рівні словесного, сегментного і фразового наголосу та інтонаційного малюнку різнотипних німецьких синтагм та речень; - користуватися словниками німецької стандартної вимови; - помічати та виправляти типові фонетичні помилки на рівні реалізації сегментних і супrasegmentних елементів.
Ключові слова	фонетика, фонологія, графематика, артикуляція, фон, фонема, аллофон, дистинктивна ознака, опозиція, консонантизм, вокалізм, транскрипція, склад, нормативна вимова, коартикуляція, інтонація, фонетична інтерференція.
Формат курсу	Очний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль	Залік
Пререквізити	Вступ до спеціальності, практична фонетика
Форми організації навчання	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, консультації, тестування.

Методи навчання	Порівняльний аналітично-синтетичний метод, (співставлення фонетичних явищ іноземної та рідної мови задля їх унаочнення), імітативний метод (наслідування правильної вимови), пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний метод (відтворення вивченого матеріалу на практичних заняттях та під час контрольних робіт), метод проблемного викладу матеріала (вказування на дискусійні наукові питання), інтерактивні лекції, колективно-групове навчання (обговорення під час семінарів), автономне навчання, індивідуалізоване навчання (виконання індивідуальних завдань з транскрипції, написання реферетів).
Необхідне обладнання	Проектор, ноутбук

ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують студенти	Аудиторна робота – 40 балів (2x20) Індивідуальне завдання – 20 балів (2x10) Модульні контрольні роботи – 40 балів (2x20) Залік оформляється шляхом сумування одержаних студентом балів за усі види навчальної діяльності. Підсумкова максимальна кількість балів – 100.			
Критерії оцінювання	Оцінювання аудиторної роботи (0 – 40 балів) студентів враховує успішність опрацювання теоретичних питань, базової та допоміжної літератури до змістових модулів лекційного курсу, якість виконання практичних завдань до змістових модулів навчальної дисципліни. Оцінювання індивідуального завдання (реферата, транскрипції тексту) (0-20 балів) враховує якість та обсяг опрацювання теоретичних питань та виконання практичних завдань до окремих тем змістових модулів навчальної дисципліни. Оцінювання письмових модульних робіт (0-40 балів) враховує рівень сформованості знань та вмінь з навчальної дисципліни.			
Політика виставлення балів	Крім перерахованих вище видів навчальної діяльності при підсумковому оцінюванні враховується також присутність на заняттях, запізнення, активність студента під час практичного заняття. Недопустимим є користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням. Також неприйнятним є списування, плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.			
Шкала оцінювання: національна та ECTS	Кількість балів	Оцінка ECTS	Визначення	Залік
	100 – 90	A	Відмінно	Зараховано
	89 – 81	B	Дуже добре	Зараховано
	80 – 71	C	Добре	Зараховано
	70 – 61	D	Задовільно	Зараховано
	60 – 51	E	Достатньо	Зараховано

	21 - 50	FX	Недостатньо	Не зараховано (з можливістю повторного складання)
	0 – 20	F	Незадовільно	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)
Студентам на замітку	<p>Академічна доброчесність. Індивідуальні завдання студентів мають бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів є прикладом академічної недоброчесності. Виявлення її ознак в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Всі студенти повинні відвідувати усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Література, яка надається викладачем, використовується студентами виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Також вітається використання студентами іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>			
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.			

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

- Was gehört zu den unbeweglichen (passiven) Artikulationsorganen?
 - das Gaumensegel
 - der Unterkiefer
 - die hintere Rachenwand
 - die Zähne
- In welcher Opposition befinden sich die auslautenden Konsonanten in den folgenden Wortpaaren:
 Weg-weg, Rad-Rat, Kid-Kitt?

- a) in Aufhebungsstellung
- b) in privativer Opposition
- c) in gradueller Opposition
- d) in proportionaler Opposition

3. Transkribieren Sie folgende Wörter in der vereinfachten phonetischen Transkription der IPA:

Sack	[]	Rahmen	[]
Schlacht	[]	Schwanz	[]

4. In wie viele Lauteinheiten lassen sich folgende Wörter segmentieren?

Sahne –	irren –
ihren –	Beet –

6. Was gehört zu den segmentalen phonetischen Einheiten? (Ankreuzen!)

- a) Melodie
- b) Satzakzent
- c) Silbe
- d) Syntagma

7. Welche Wörter bilden Minimalpaare? (Ankreuzen!)

- a) Bier – wir
- b) sie – See
- c) nackt – nein
- d) Kunst – längst

СХЕМА КУРСУ

2024/2025 н.р., семестр 5

Тиждень /Дата	Тема, план, тези	Форма діяльності	Література	Завдання, год.	Термін виконання
	Змістовий модуль 1. Основні поняття та методи дослідження фонетики та фонології.				
1	Тема 1. Фонетика та її місце в системі лінгвістичних дисциплін. Зміст, обсяг, проблематика і завдання теоретичної фонетики в університетській підготовці філолога-германіста. Галузі фонетики та її основні поняття: звук, склад, фонетичне слово (ритмічна група), акцентна група (синтагма), мовленнєвий акт.	лекція	Основна 2 , с. 5-25, 5 , с. 62-78.	<i>Опрацювання теоретичної літератури, підготовка рефератів. Контроль на практичному занятті та під час модульної контрольної роботи.</i> (2 год. лекція, 3 год. самот. робота)	протягом тижня до дати практ. заняття
2	Галузі фонетики та її основні поняття: звук, склад, фонетичне слово (ритмічна група), акцентна група (синтагма), мовленнєвий акт.	практичне заняття		2 год.	
3	Тема 2. Фонетика і фонологія. Відомі фонологічні школи і поняття (фонема, варіанти фонем, фонологічна ознака і опозиція, дистрибуція фонем).	лекція	Основна 5 , с. 13-62; додаткова 3 , с. 38, 49-55.	<i>Опрацювання теоретичної літератури, підготовка рефератів. Контроль на практичному занятті та під час модульної контрольної роботи.</i> (2 год. лекція, 3 год. самот. робота)	протягом тижня до дати практ. заняття
4	Історичний огляд розвитку фонетики та фонології як складової частини мовознавства.	практичне заняття		2 год.	

5	Тема 3. Артикуляційні бази рідної та німецької мови. Німецька графіка як засіб письмового зображення звуків. Німецька орфографія і орфоєпія. Співвідношення між буквами і звуками, звуками і буквами. Фонетична і фонологічна транскрипція.	лекція	Основна 2 , с. 25-31, 54-56; додаткова 6 .	<i>Опрацювання теоретичної літератури, підготовка рефератів. Контроль на практичному занятті та під час модульної контрольної роботи.</i> (2 год. лекція, 3 год. самот. робота)	протягом тижня до дати практ. заняття
6	Артикуляційні бази рідної та німецької мови. Фонетична і фонологічна транскрипція.	практичне заняття		2 год.	
	Змістовий модуль 2. Системні особливості голосних та приголосних у сучасній німецькій мові.				
7	Тема 4. Системні особливості німецького вокалізму. Фізіологічні і фонологічні ознаки німецьких голосних. Типові помилки слов'ян (українців) у вимові німецьких голосних.	лекція	Основана 4 , с. 24-26, 31-33; додаткова 5, 6	<i>Опрацювання теоретичної літератури, підготовка рефератів. Контроль на практичному занятті та під час модульної контрольної роботи.</i> (2 год. лекція, 3 год. самот. робота)	протягом тижня до дати практ. заняття
8	Системні особливості німецького вокалізму.	практичне заняття		2 год.	
9	Тема 5. Системні особливості німецького консонантизму. Принципи класифікації німецьких приголосних. Фізіологічні і фонологічні особливості німецьких приголосних. Варіативність німецьких приголосних. Дистрибуція німецьких приголосних у морфемних межах. Спірні питання в системі німецьких консонантних фонем. Типові помилки слов'ян (українців) у вимові німецьких приголосних.	лекція	Основана 4 , с. 20-23, 30-31; додаткова 5, 6	<i>Опрацювання теоретичної літератури, підготовка рефератів. Контроль на практичному занятті та під час модульної контрольної роботи.</i> (2 год. лекція, 3 год. самот. робота)	протягом тижня до дати практ. заняття

10	Системні особливості німецького консонантизму.	практичне заняття		2 год.	
	Тема 9. Походження, кодифікація, розвиток і основні риси німецької нормативної вимови.	підготовка реферату	Основна 1, с. 18-34.	5 год. самостійної роботи	до кінця семестру
	Змістовий модуль 3. Модифікації фонем у мовленнєвому процесі. Структура складу. Супрасегментна фонетика сучасної німецької мови.				
11	Тема 6. Коартикуляція. Явища асиміляції та гемінації. Звукова редукція в мовленнєвому процесі.	лекція	Додаткова 1, с. 194-211; 4, с. 69-72.	<i>Опрацювання теоретичної літератури, підготовка рефератів. Контроль на практичному занятті та під час модульної контрольної роботи. (2 год. лекція, 3 год. самот. робота)</i>	протягом тижня до дати практ. заняття
12	Коартикуляція.	практичне заняття		2 год.	
	Тема 10. Фоностилістичні варіанти німецької нормативної вимови.	підготовка реферату	Основна 1, 34-48, додаткова 1, с. 253-281.	5 год. самостійної роботи	до кінця семестру
13	Тема 7. Тенденції та напрями в ученні про склад у сучасній німецькій мові. Найважливіші теорії складу. Типи складів у сучасній німецькій мові. Структура і межа складу в сучасній німецькій мові. Склад і словесний наголос.	лекція	Основна 4, с. 33-42; 2, с. 139-163, додаткова 2.	<i>Опрацювання теоретичної літератури, підготовка рефератів. Контроль на практичному занятті та під час модульної контрольної роботи. (2 год. лекція, 3 год. самот. робота)</i>	
14	Структура і межа складу в сучасній німецькій мові. Теорії складу.	практичне заняття		2 год.	
15	Тема 8. Інтонація та її структурні компоненти. Інтонаційні моделі різнотипних синтагм і речень.	лекція	Додаткова 1, с. 49, 218-227, 4,	<i>Опрацювання теоретичної літератури, підготовка рефератів. Контроль на</i>	протягом тижня до

	Інтонація нейтрального і експресивного мовлення. Транскрипція інтонаційних моделей.		с. 114-120, 5, с. 43-47.	<i>практичному занятті та під час модульної контрольної роботи. (2 год. лекція, 3 год. самост. робота)</i>	дати практ. заняття
16	Інтонація та її структурні компоненти.	практичне заняття			